

Sygn. akt III AUa 1475/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 października 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Jolanta Ansion (spr.)
Sędziowie	SSA Lena Jachimowska SSA Maria Małek-Bujak
Protokolant	Sebastian Adameczyk

po rozpoznaniu w dniu 25 października 2017 r. w Katowicach

sprawy z odwołania M. K. (M. K.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

o ustalenie kapitału początkowego

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach

z dnia 5 czerwca 2017 r. sygn. akt XI U 1434/16

oddala apelację.

/-/SSA L.Jachimowska /-/SSA J.Ansion /-/SSA M.Małek-Bujak

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 1475/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 maja 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. ustalił ubezpieczonemu M. K. wartość kapitału początkowego, z pominięciem okresu pracy w Czechosłowacji od dnia 3 października 1988 roku do dnia 7 lutego 1991 roku, od dnia 10 stycznia 1995 roku do dnia 1 maja 1996 roku oraz

od dnia 1 stycznia 1998 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku z powodu pobierania świadczenia emerytalno-rentowego z instytucji ubezpieczeniowej tego kraju.

Ubezpieczony w odwołaniu od decyzji wniósł o jej zmianę i ponowne ustalenie jego kapitału początkowego, z uwzględnieniem jego zatrudnienia na terenie Czechosłowacji w latach 1988-1991. Ubezpieczony wskazał, że ZUS w zaskarżonej decyzji nie uwzględnił do obliczenia kapitału początkowego okresów od dnia 3 października 1988 roku do dnia 7 lutego 1991 roku i od dnia 1 maja 1996 roku, która to praca była wykonywana na podstawie umowy międzynarodowej i za imienną zgodą wydaną przez Wydział Zatrudnienia Urzędu Wojewódzkiego w K..

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie z przyczyn wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. ZUS wyjaśnił m.in., że do ustalenia wartości kapitału początkowego ubezpieczonego nie uwzględniono bezspornego okresu ubezpieczenia za granicą z tytułu pracy zarobkowej wykonywanej na terytorium byłej Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej od dnia 3 października 1988 roku do dnia 7 lutego 1991 roku, od dnia 10 stycznia 1995 roku do dnia 1 maja 1996 roku oraz od dnia 1 stycznia 1998 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku, ponieważ czeska instytucja ubezpieczeniowa w P. decyzją z dnia 8 kwietnia 2011 roku m.in. z tytułu powyższych okresów ubezpieczenia czeskiego, począwszy od dnia 21 kwietnia 2010 roku, przyznała odwołującemu czeską rentę inwalidzką według inwalidztwa pierwszego stopnia, której proporcjonalną wysokość obliczono z tytułu 1.573-dniowego okresu ubezpieczenia czeskiego. ZUS podniósł, że ubezpieczony nadal pobiera w/w świadczenie rentowe.

Ubezpieczony ostatecznie w piśmie z dnia 1 sierpnia 2016 roku sformułował żądanie, aby do wyliczenia wartości kapitału początkowego zaliczono mu okres zatrudnienia w ilości 1.573 dni okresu ubezpieczenia czeskiego.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 5 czerwca 2017 roku, sygn. akt XI U 1434/16, Sąd Okręgowy w Katowicach zmienił decyzję organu rentowego z dnia 17 maja 2016 roku w ten sposób, że zaliczył do kapitału początkowego M. K. okresy jego zatrudnienia od 3 października 1988 roku do 7 lutego 1991 roku, od 10 stycznia 1995 roku do 1 maja 1996 roku i od 1 stycznia 1998 roku do 31 grudnia 1998 roku, jako okresy składkowe.

Sąd I instancji ustalił, że ubezpieczony M. K. urodził się w dniu (...) a w dniu (...) osiągnął powszechny wiek emerytalny 65 lat i 11 miesięcy z art. 24 ust. 1b pkt 7 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Dotychczas nie występował do ZUS z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury. Ostatnio był uprawniony do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

Na podstawie decyzji czeskiej instytucji zabezpieczenia społecznego z dnia 8 kwietnia 2011 roku ubezpieczonemu przyznano prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy od dnia 21 kwietnia 2010 roku, ponieważ M. K. podlegał czeskiemu ubezpieczeniu społecznemu w okresach od dnia 3 października 1988 roku do dnia 7 lutego 1991 roku (858 dni), od dnia 10 stycznia 1995 roku do dnia 1 maja 1996 roku (478 dni), od dnia 1 stycznia 1998 roku do dnia 31 stycznia 1999 roku (396 dni) oraz od dnia 13 lipca 2000 roku do dnia 31 lipca 2000 roku (19 dni). Powyższe świadczenie jest nadal wypłacane ubezpieczonemu.

Do dnia dzisiejszego w archiwum (...) Urzędu Wojewódzkiego w K. nie zachowało się zezwolenie właściwych władz miejscowych na wyjazd i zatrudnienie M. K. w Czechosłowackiej Republice Socjalistycznej (następnie w Republice Czeskiej).

W dniu 23 kwietnia 2015 roku ubezpieczony zwrócił się do ZUS z wnioskiem o ustalenie kapitału początkowego. W zaskarżonej decyzji ZUS z dnia 17 maja 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. ustalił M. K. wartość kapitału początkowego z pominięciem okresu pracy w Czechosłowacji od dnia 3 października 1988 roku do dnia 7 lutego 1991 roku, od dnia 10 stycznia 1995 roku do dnia 1 maja 1996 roku oraz od dnia 1 stycznia 1998 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku.

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie.

Powołując treść regulacji art. 173 ust. 1, art. 174 ust. 1 i 2, art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. c, art. 8 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Sąd I instancji wskazał na umowę międzynarodową między Rzeczpospolitą Polską, a Republiką Czechosłowacką podpisaną w Warszawie w dniu 5 kwietnia 1948 roku (Dz. U. z 1949 roku, nr 6, poz. 34 ze zm.), która w art. 14 ust. 1 daje podstawę do zaliczenia do ogólnego stażu pracy okresów zatrudnienia w każdym z obu państw. Art. 14 ust. 3 tej umowy wyłącza prawo do świadczeń w tym państwie, w którym brak jest co najmniej 6 policzalnych okresów składkowych, względnie zatrudnienia, a zatem nie ma zastosowania w omawianej sprawie.

Z kolei Sąd Najwyższy w zaprezentowanej przez siebie tezie wskazał, że okres zatrudnienia w Czechosłowacji na podstawie skierowania do pracy w oparciu o umowę z dnia 17 lipca 1972 roku zawartą pomiędzy Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, a Rządem Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej o współpracy w zakresie zatrudnienia obywateli Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w uspołecznionych przedsiębiorstwach gospodarczych Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej podlega uwzględnieniu przy ustalaniu kapitału początkowego (art. 174 ust. 2 w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. c ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, j.t. Dz. U. z 2004 roku, nr 39, poz. 353 ze zm.) (v. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2006 roku, sygn. I UK 356/05, Lex nr 278535).

Zatem, w świetle art. 8 ustawy emerytalnej, znaczenie miał jedynie fakt, iż czeska instytucja zabezpieczenia społecznego potwierdziła podleganie M. K. tamtejszemu ubezpieczeniu społecznemu w okresach od dnia 3 października 1988 roku do dnia 7 lutego 1991 roku, od dnia 10 stycznia 1995 roku do dnia 1 maja 1996 roku oraz od dnia 1 stycznia 1998 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku. Wprawdzie wynikiem postępowania dowodowego, ze względu na ograniczenie dostępności materiału dowodowego, nie było ustalenie, że ubezpieczony wyjechał do pracy w Czechosłowacji (następnie w Czechach) za zezwoleniem właściwych władz polskich, jednakże sporne zatrudnienie M. K. odbywało się w czasie obowiązywania ustroju politycznego, w którym wysoce mało prawdopodobnym byłby kilkukrotny wyjazd z kraju w celach zarobkowych bez jakiegokolwiek zgody władzy miejscowej. Skoro w/w zatrudnienie odbywało się najpewniej w reżimie prawnym umowy zawartej między Rzeczpospolitą Polską i Republiką Czechosłowacką lub zawartych w jej wykonaniu porozumieniach międzyrządowych, okres tego zatrudnienia, jako wymieniony w art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. c ustawy emerytalnej, uwzględniany jest przy ustalaniu kapitału początkowego na podstawie art. 174 ust. 2 tej ustawy (v. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2006 roku, sygn. I UK 356/05, Lex nr 278535).

Sąd Okręgowy wskazał, że do dnia 30 kwietnia 2010 roku sprawy koordynacji systemów ubezpieczeń społecznych w państwach członkowskich Wspólnoty Europejskiej regulowało rozporządzenia Rady (EWG) Nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 roku w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek

i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U. UE Polskie wydanie specjalne Tom 01, Rozdział 05, s. 35 ze zm.), a od dnia 1 maja 2010 roku kwestię tę stanowi rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 roku w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 166 z 30 kwietnia 2004 roku, s. 1,

z późn. zm.). Wyrażony jeszcze pod rządami poprzedniego rozporządzenia Rady,

ale zachowujący swoją aktualność w obecnym stanie prawnym, pogląd Sądu Najwyższego stanowi, że sprawy o ustalenie kapitału początkowego nie były objęte zakresem regulacji rozporządzenia Rady (EWG) Nr 1408/71 z dnia 14 czerwca

1971 roku w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego

do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek

i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U. UE Polskie wydanie specjalne Tom 01, Rozdział 05, s. 35 ze zm.). Kapitał początkowy nie jest bowiem świadczeniem emerytalnym, a stanowi jedynie część wysokości tzw. nowej emerytury. Okres pracy za granicą obywatela polskiego w zagranicznym zakładzie,

do którego został skierowany w ramach współpracy międzynarodowej (art. 6 ust. 2

pkt 1 lit. c ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, j.t. Dz. U. z 2009 roku, nr 153, poz. 1227 ze zm.) podlega zaś uwzględnieniu przy obliczaniu kapitału początkowego na podstawie

art. 174 ust. 2 tej ustawy (v. wyrok z uzasadnieniem Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 roku, sygn. II UK 30/09, Lex nr 794864). Powyższe powoduje, że w rozpoznawanej sprawie nie będzie miała zastosowania podnoszona przez organ rentowy treść art. 9 ustawy emerytalnej, którą stosuje się wyłącznie przy ustalaniu prawa do świadczeń, a zatem w momencie, gdy odwołujący złoży stosowny wniosek o emeryturę, a nie w chwili ustalania wartości jego kapitału początkowego.

Sąd I instancji uznał w oparciu o ustalony w niniejszej sprawie stan faktyczny

i prawny, że ubezpieczony spełnił warunki do zaliczenia okresów ubezpieczenia

w Czechosłowacji (oraz w Czechach) od dnia 3 października 1988 roku do dnia

7 lutego 1991 roku, od dnia 10 stycznia 1995 roku do dnia 1 maja 1996 roku

oraz od dnia 1 stycznia 1998 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku do łącznego stażu okresów składkowych, o jakich mowa w treści art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. c ustawy

o emeryturach i rentach z FUS.

Mając na względzie powyższe, Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł, jak w sentencji zaskarżonego wyroku.

Apelację od wyroku wniósł organ rentowy.

Apelujący, zaskarżając wyrok w całości, zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

1. art. 174 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. c ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń, polegający na uznaniu, że okresy zatrudnienia w/w odwołującego: od 3 października 1988 roku

do 7 lutego 1991 roku, od 10 stycznia 1995 roku do 1 maja 1996 roku

i od 1 stycznia 1998 roku do 31 grudnia 1998 roku, są okresami zatrudnienia

po ukończeniu 15 lat życia obywatela polskiego za granicą w zakładach,

do których został skierowany w ramach współpracy międzynarodowej

lub w których był zatrudniony za zgodą właściwych władz polskich -

w sytuacji, gdy kwalifikacja prawna taka dotyczy wyłącznie takich okresów przypadających przed dniem 15 listopada 1991 roku i kryterium to spełnia tylko jeden z powyżej wskazanych okresów pracy za granicą, tj. przypadający

w całości przed tą datą graniczną okres od 3 października 1988 roku do 7 lutego 1991 roku, nie spełniają natomiast pozostałe dwa okresy takiej pracy,

tj. przypadające w całości po tej dacie granicznej okresy: od 10 stycznia

1995 roku do 1 maja 1996 roku i od 1 stycznia 1998 roku do 31 grudnia

1998 roku;

2. art. 8 i art. 9 pkt 2 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 roku w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, polegające na uwzględnieniu jednych i tych samych okresów składkowych z tytułu ubezpieczenia obowiązkowego do kapitału początkowego, w oparciu o który - po jego stosownym zwaloryzowaniu - w przyszłości ZUS w/w odwołującemu obliczy wysokość emerytury, która będzie świadczeniem ustalonym według zreformowanych zasad opartych na systemie zdefiniowanej składki na ubezpieczenie emerytalne, o której jest mowa w art. 24 ust. 1 ustawy emerytalno-rentowej, za które prawo do świadczenia o charakterze rentowym - rentę inwalidzką - wcześniej przyznała już czeska instytucja ubezpieczeniowa, które nadal jest wypłacane odwołującemu, wskutek czego Sąd meriti naruszył koordynacyjny zakaz kumulacji świadczeń;

3. art. 173-174 w zw. z art. 25 i 26 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, polegające na przyjęciu, iż kapitał początkowy ustala się niezależnie od jego docelowej funkcji i zarazem jurydycznej istoty, jaką jest bycie elementem konstrukcyjnym podstawy obliczenia emerytury, w oparciu o którą oblicza się wysokość emerytury ustalonej według zasad opartych na systemie zdefiniowanej składki na ubezpieczenie emerytalne, podczas, gdy kapitał początkowy nie ma przymiotu samoistnego świadczenia, albowiem instytucja kapitału początkowego została wprowadzona z dniem 1 stycznia 1999 roku i jest ona związana z zupełnie odmiennymi od dotychczasowych - opartych na systemie zdefiniowanego świadczenia - zasadami ustalania emerytury, którą oblicza się na podstawie sumy składek zgromadzonych na indywidualnym koncie emerytalnym w całym okresie ubezpieczenia - kapitał początkowy ustala się bowiem dla osób objętych nowymi zasadami obliczania emerytur, które podlegały ubezpieczeniu przed wejściem w życie ustawy, a więc wówczas, kiedy nie było jeszcze obowiązku ewidencjonowania składek na indywidualnych kontach i stanowi on - obok kwot z tytułu zwaloryzowanych składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego i kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie - podstawę obliczenia emerytury, która ulega podzieleniu przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, czego rezultatem jest kwota emerytury.

Wskazując na powyższe zarzuty, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania.

Skarżący podniósł, że kapitał początkowy podlega regulacji przepisów unijnych, jako instytucja prawa objęta ustawodawstwem odnoszącym się do działań zabezpieczenia społecznego, tj. świadczeń z tytułu starości według art. 3 ust. 1 pkt d rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 roku w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 14 marca 2017 roku, HUK 19/16). Do ustalenia kapitału początkowego nie stosuje się także postanowień umowy polsko-czechosłowackiej z 1949 roku, bowiem umowa ta nie stanowi części powyżej wskazanego rozporządzenia wspólnotowego funkcjonującego w obrocie prawnym w dacie wydania przez apelujący organ rentowy zaskarżonej decyzji z 17 maja 2016 roku o ustaleniu kapitału początkowego. Nieobowiązywanie w tej dacie przepisów umowy polsko-czechosłowackiej jest wynikiem regulacji zawartej w art. 8 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 883/2004 i w załączniku II do tego rozporządzenia, zgodnie z którymi rozporządzenie zastępuje wszelkie konwencje wchodzące w jego zakres, dotyczące ubezpieczeń społecznych, mające zastosowanie między Państwami Członkowskimi. Pewne przepisy konwencji dotyczących ubezpieczeń społecznych zawartych między państwami członkowskimi przed terminem stosowania niniejszego rozporządzenia stosuje się jednak nadal, pod warunkiem, że są bardziej korzystne dla beneficjentów lub jeżeli wynikają ze szczególnych okoliczności historycznych, a ich skutki są ograniczone w czasie. Aby te „bardziej korzystne” przepisy były nadal skuteczne prawnie także obecnie, to muszą być ujęte w załączniku II do rozporządzenia (WE)

nr 883/2004. Jeżeli z przyczyn obiektywnych nie jest możliwe rozszerzenie niektórych z tych przepisów na wszystkie osoby, do których stosuje się rozporządzenie, to również z jest to określone w sposób wyraźny (wprost). W załączniku II do rozporządzenia (WE) nr 883/2004, w którym wymienione są konwencje, które pozostają w mocy i które, w stosownych przypadkach, są ograniczone do objętych nimi osób, nie wymieniono umowy polsko-czechosłowackiej z 1949 roku.

Apelujący wskazał, że zgodnie z art. 9 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przy ustalaniu prawa do świadczeń okresów, o których mowa w art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. c tej ustawy, czyli okresów zatrudnienia obywateli polskich za granicą w zagranicznych zakładach pracy, do których zostali skierowani w ramach współpracy międzynarodowej lub w których byli zatrudnieni za zgodą właściwych władz polskich, nie uwzględnia się, jeżeli z ich tytułu jest wypłacane świadczenie rentowe z instytucji zagranicznej inne, niż renta z ubezpieczenia dodatkowego. Ustawodawca w art. 6 ust. 2 ustawy emerytalno-rentowej operuje datą graniczą, tj. 15 listopada 1991 roku, nakazując „uważać za składkowe” również tylko takie okresy (m.in.) zatrudnienia po ukończeniu 15 lat życia obywateli polskich za granicą, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na te ubezpieczenie, które przypadają - wyłącznie - przed tym dniem, a nie także po tym dniu. Spośród trzech zaliczonych skarżonym wyrokiem okresów pracy za granicą tylko jeden (pierwszy z nich) spełnia zatem to kryterium czasowe. Pozostałe dwa z tych okresów przypadają już po - a nie przed - 15 listopada 1991 roku, co implikuje tym, iż jurydycznie nie mogą być kwalifikowane z art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. c ustawy emerytalno-rentowej. Skutkiem zaliczenia przez Sąd wskazanych w kwestionowanych wyroku okresów pracy za granicą, jako okresów składkowych do ustalenia wysokości kapitału początkowego będzie powstanie sytuacji jedynie tymczasowo odciążającej wyższy kapitał początkowy, niż był dotąd, która diametralnie zmieni się w razie realizacji przez w/w prawa do emerytury, gdyż wówczas uprzednio zweryfikowany przez Sąd staż - w pewnym sensie - powróci do punktu wyjścia. W momencie, gdy odwołujący spełni warunek osiągnięcia stosownego wieku emerytalnego - w jego przypadku (zgodnie z art. 24 ust. 1b pkt 20 ustawy emerytalno-rentowej), wiek ten wynosi co najmniej 65 lat i 11 miesięcy - i tym samym nabędzie prawo do emerytury przewidzianej w art. 24 ust. 1 tej ustawy, organ rentowy - oczywiście, w razie zgłoszenia przez w/w wniosku o emeryturę - zweryfikuje stan faktyczny sprawy i ze stażu ubezpieczeniowego wyłączyłby wszystkie te okresy składkowe z tytułu ubezpieczenia za granicą, które były wcześniej ewentualnie byłyby uwzględnione do ustalenia kapitału początkowego, Z tytułu tych okresów, w/w nabył już bowiem prawo do świadczenia rentowego wypłacanego z instytucji zagranicznej, które jest świadczeniem „innym, niż renta z ubezpieczenia dodatkowego”.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego jest bezzasadna.

Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do zakwestionowania orzeczenia Sądu I instancji, który przeprowadził prawidłowe postępowanie dowodowe i na jego podstawie wywiódł trafne wnioski.

Sporna kwestia sprowadzała się do ustalenia, czy do ustalenia kapitału początkowego ubezpieczonego należy uwzględnić okres jego zatrudnienia w Czechosłowacji od 3 października 1998 roku do 7 lutego 1991 roku, od 10 stycznia 1995 roku do 1 maja 1996 roku i od 1 stycznia 1988 roku do 31 grudnia 1998 roku, jako okresy składkowe.

Stosownie do treści art. 174 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 roku, poz. 887 j.t.), kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53 ustawy, a więc dotyczących ustalania wysokości emerytury, z uwzględnieniem ust. 2-12 zawartych w art. 174 ustawy.

Z art. 174 ust. 2 ustawy wynika natomiast, że przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy okresy składkowe, o których mowa w art. 6 i okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7, w wymiarze nie większym, niż określony w art. 5 ust. 2 ustawy.

Zgodnie z treścią art. 8 ustawy emerytalnej, przy ustalaniu prawa do emerytury lub renty oraz przy obliczaniu ich wysokości uwzględnia się okresy ubezpieczenia

za granicą, jeżeli tak stanowią umowy międzynarodowe. Polskę i byłą Czechosłowację (obecnie Czechy i Słowację) łączy umowa o ubezpieczeniu społecznym z dnia

5 kwietnia 1948 roku. W art. 14 ust. 1 tej umowy, dotyczącej ubezpieczeń emerytalnych, strony uzgodniły, że w stosunku do osób, które były kolejno ubezpieczone w obu Państwach, w ubezpieczeniu emerytalnym zlicza się okresy zatrudnienia przebyte w obu państwach. W świetle natomiast art. 14 ust. 3 umowy, poprzedniego postanowienia nie stosuje się, jeżeli w jednym z obu Państw

nie uzyskano co najmniej 6 policzalnych miesięcy składkowych, względnie zatrudnienia. W takim wypadku, nie istnieje prawo do świadczeń z instytucji ubezpieczeniowej tego państwa.

Prawidłowo uznał Sąd I instancji, że z przepisów tej umowy wynika,

że do obliczenia kapitału początkowego winny być wliczone okresy pracy

w Czechosłowacji przekraczające 6 miesięcy, a do takich należy sporny okres zatrudnienia i w związku z tym, podlega on uwzględnieniu na podstawie art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Ponadto, czeska instytucja zabezpieczenia społecznego potwierdziła podleganie ubezpieczonego tamtejszemu ubezpieczeniu w spornym okresie zatrudnienia.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony

w wyroku z dnia 8 sierpnia 2007 roku, sygn. akt II UK 17/07, zgodnie z którym jeżeli umowy międzynarodowe przewidywały transfer i pracę obywateli polskich na rzecz pracodawców zagranicznych, to praca wykonywana w ramach tych umów była traktowana na równi z zatrudnieniem w Polsce i uwzględniana na tych samych zasadach, jak to zatrudnienie. Stąd, praca obywateli polskich za granicą, objęta tymi umowami, uwzględniana jest przy ustalaniu prawa i wysokości świadczeń, także poprzez wyliczenie kapitału początkowego bez względu na opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne. Analogiczne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 czerwca 2006 roku, sygn. akt I UK 356/05, OSNP 2007 nr 13-14, poz. 202 stwierdzając, że okres zatrudnienia w Czechosłowacji na podstawie skierowania

do pracy w oparciu o umowę z dnia 17 lipca 1972 roku zawartą pomiędzy Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, a Rządem Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej o współpracy w zakresie zatrudnienia obywateli Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w uspołecznionych przedsiębiorstwach gospodarczych Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej podlega uwzględnieniu przy ustalaniu kapitału początkowego (art. 174 ust. 2 w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. c ustawy

z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, j.t. Dz. U. z 2004 roku, nr 39, poz. 353 ze zm.). Z kolei w uzasadnieniu wyroku z dnia 2 września 2009 roku, sygn. akt II UK 30/09, Sąd Najwyższy podkreślił, że w celu ustalenia kapitału początkowego należy zastosować wyłącznie przepisy polskie, a więc art. 174 ust. 2 w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. c ustawy emerytalnej, których językowe brzmienie nie pozostawia wątpliwości, że okres zatrudnienia w Czechosłowacji na podstawie skierowania do pracy w oparciu

o umowę z dnia 17 lipca 1972 roku o współpracy w zakresie zatrudnienia obywateli Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w uspołecznionych przedsiębiorstwach gospodarczych Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej podlega uwzględnieniu przy ustalaniu kapitału początkowego. Inną natomiast kwestią będzie w przyszłości ustalenie wysokości świadczenia, w przypadku którego zastosowanie, w zakresie

w jakim wskazuje na to organ rentowy, znajdują przepisy rozporządzenia 1408/71. Jeżeli wnioskodawca zdecyduje się na pobieranie świadczenia z dwóch systemów,

to okresy ubezpieczenia za granicą zostaną odpowiednio wyłączone przy obliczaniu świadczenia krajowego (tutaj polskiego). Do podobnych rezultatów prowadzi wykładnia art. 8 ustawy emerytalnej oraz art. 5 umowy z dnia 17 lipca 1972 roku

w związku z art. 14 ust. 1-3 umowy z dnia 5 kwietnia 1948 roku zawartej pomiędzy Rzeczpospolitą Polską, a Republiką Czechosłowacką, o ubezpieczeniu społecznym. Zgodnie z pierwszym z powoływanych przepisów, przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz przy obliczaniu ich wysokości uwzględnia się okresy ubezpieczenia

za granicą, jeżeli tak stanowią umowy międzynarodowe. Z kolei art. 14 ust. 1-3 umowy z 1948 roku nie pozostawia wątpliwości, że w przypadku, gdy uzyskano

w jednym z Państw co najmniej 6 miesięcy policzalnych okresów składkowych, względnie zatrudnienia (26 tygodni składkowych, względnie zatrudnienia), należy wypłacać świadczenie z obu krajów, na zasadach wskazanych w art. 14 ust. 1 i 2.

Konkludując, prawidłowo uznał Sąd I instancji, że sporny okres zatrudnienia ubezpieczonego należy zaliczyć do kapitału początkowego, jako okresy składkowe.

Z tych przyczyn, Sąd Apelacyjny oddalił apelację organu rentowego, jako pozbawioną słusznych podstaw.

/-/SSA L.Jachimowska /-/SSA J.Ansion /-/SSA M.Małek-Bujak

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR